

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:  
*Sew. Ludkiewicz*

## 16.

### OBWIESZCZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 22 listopada 1932 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o izbach rolniczych.

Na podstawie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 817) ogłaszam jednolity tekst rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 385) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 480), z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622) i z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 817) z zastosowaniem nowej numeracji poszczególnych artykułów i ich części.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:  
*Sew. Ludkiewicz*

Załącznik do obwieszczenia Ministra  
Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 22 li-  
stopada 1932 r. (poz. 16).

### ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 r.

#### o izbach rolniczych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

#### POSTANOWIENIA OGÓLNE.

##### Art. 1.

W celu zorganizowania zawodu rolniczego oraz współdziałania z administracją publiczną w dziedzinie rolnictwa będą tworzone izby rolnicze, działające

na podstawie niniejszego rozporządzenia i osobnego dla każdej izby statutu.

Pojęcie rolnictwa w rozumieniu rozporządzenia niniejszego obejmuje również leśnictwo, ogrodnictwo, hodowlę zwierząt i ryb oraz inne gałęzie wytwórczości bezpośrednio związane z gospodarstwem rolnem.

##### Art. 2.

Okrag działalności izby rolniczej obejmować będzie obszar jednego województwa.

W wypadkach uzasadnionych szczególnymi względami gospodarczymi okrag izby rolniczej może być mniejszy albo większy od obszaru jednego województwa z tem zastrzeżeniem, że winny być nim objęte całe obszary powiatów.

##### Art. 3.

O utworzeniu izby rolniczej, o jej siedzibie i o granicach jej okręgu postanawia Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

##### Art. 4.

Szczegółową organizację każdej izby rolniczej określa statut w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia. Statut określa także nazwę izby rolniczej.

Statut nadaje izbie rolniczej przy jej utworzeniu Minister Rolnictwa i Reform Rolnych. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych postanawia również o każdej zmianie statutu na podstawie uchwały rady izby.

##### Art. 5.

Izba rolnicza jest jednostką samorządu gospodarczego i osobą publiczno - prawną.

Nazwa „izba rolnicza” służy jedynie organizacjom utworzonym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Językiem urzędowym izby jest język polski.

##### Art. 6.

Do przeprowadzenia prac, związanych z uruchomieniem nowopowstającej izby rolniczej, Minister Rolnictwa i Reform Rolnych wyznacza komisarza, który pełni również obowiązki prezesa izby do chwili zatwierdzenia wyboru prezesa, dokonanego przez zarząd izby (art. 43 ust. 1).

Komisarzowi służy prawo zaciągania — za zgodą wojewody — zobowiązań niezbędnych dla przeprowadzenia jego zadania.

Zobowiązania te obciążają izbę.

##### Art. 7.

O zniesieniu izby rolniczej, której istnienie ze względów gospodarczych przestało być uzasadnione, postanawia Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Pozostały po umorzeniu zobowiązań izby majątek będzie przekazany na cele rolnicze.

Do przeprowadzenia likwidacji znoszonej izby Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może wyznaczyć komisarza.

### Zakres działania izb rolniczych.

#### Art. 8.

Do zadań izb rolniczych należy:

- a) przedstawicielstwo i obrona interesów rolnictwa,
- b) samodzielne przedsięwzięcie — w granicach obowiązujących przepisów prawa — środków w zakresie wszechstronnego popierania rolnictwa,
- c) wykonywanie czynności powierzanych izbom rolniczym przez ustawy i rozporządzenia oraz współdziałanie z władzami rządowymi i samorządowymi we wszelkich sprawach dotyczących rolnictwa, w szczególności zaś przy wykonywaniu przez te władze nadzoru nad działalnością powiatowych samorządów terytorjalnych i zapewnianiu jednolitości prowadzonej przez te samorzady akcji w dziedzinie rolnictwa.

#### Art. 9.

W urzeczywistnianiu przedstawicielstwa i obrony interesów rolnictwa (art. 8 pkt. a) izby rolnicze:

- a) występują do władz rządowych i samorządowych z wnioskami o ogólnych potrzebach rolnictwa oraz o potrzebach rolnictwa ich okręgów,
- b) wydają opinie w sprawach dotyczących rolnictwa, w szczególności zaś opinie o projektach ustaw i rozporządzeń z zakresu rolnictwa oraz innych dziedzin, mających znaczenie dla rolnictwa,
- c) delegują swych przedstawicieli do istniejących przy władzach rządowych organów doradczych,
- d) wyznaczają na żądanie właściwych władz lub osób zainteresowanych rzeczoznawców do wydawania opinii, stwierdzania stanu faktycznego oraz innych działań, wymagających wiarygodności i znajomości rzeczy w sprawach dotyczących rolnictwa,
- e) składają Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych sprawozdania o stanie rolnictwa w ich okręgach.

#### Art. 10.

Właściwe władze rządowe będą przysyłały izbom rolniczym do zaopiniowania projekty ustaw przed skierowaniem ich na drogę obrad ustawodawczych oraz projekty rozporządzeń, mających doniosłe znaczenie dla rolnictwa, jeżeli interes publiczny lub pilność sprawy nie stanie temu na przeszkodzie.

#### Art. 11.

W zakresie samodzielnego popierania rolnictwa (art. 8 pkt. b) do zadań izb rolniczych w szczególności należy:

- a) zakładanie i utrzymywanie szkół rolniczych oraz szerzenie oświaty rolniczej pozaszkolnej,
- b) organizowanie doświadczalnictwa we wszystkich gałęziach produkcji rolnej,
- c) organizowanie wystaw i pokazów rolniczych,
- d) udzielanie porad i pomocy fachowej w sprawach rolnictwa,
- e) organizowanie rachunkowości gospodarstw rolnych,
- f) organizowanie melioracji rolnych,
- g) organizowanie hodowli, w szczególności kwalifikowanie gospodarskich zwierząt zarodowych i prowadzenie ksiąg tych zwierząt, wykonywanie kontroli gospodarstw hodowlanych oraz produktów hodowli,
- h) kwalifikowanie nasion i ziemiopłodów wprowadzanych do obrotu handlowego jako materiał uszlachetniony,
- i) organizowanie akcji ochrony roślin przed chorobami roślin i ich szkodnikami oraz akcji tępienia chwastów,
- j) współdziałanie w zaspakajaniu potrzeb rolnictwa w zakresie nawozów sztucznych, nasion, pasz, maszyn rolniczych, inwentarza żywego i innych środków produkcji rolnej,
- k) organizowanie lecznictwa zwierząt domowych,
- l) organizowanie gospodarstw leśnych w lasach niestanowiących własności Państwa oraz zalesień nieużytków,
- l) organizowanie ochrony rolnictwa przed klęskami elementarnymi oraz pomocy dla gospodarstw przez klęski te nawiedzonych,
- m) badanie opłacalności poszczególnych gałęzi produkcji rolnej i określanie istotnych kosztów produkcji,
- n) współdziałanie w zaspakajaniu potrzeb rolnictwa w zakresie kredytu,
- o) współdziałanie w sprawie organizacji zbytu produktów rolnych oraz przy ustalaniu cen tych produktów, w szczególności na giełdach i targach,
- p) zbieranie danych statystycznych, dotyczących rolnictwa,
- r) opieka nad gospodarstwami, powstałymi z przebudowy ustroju rolnego,
- s) współdziałanie w organizowaniu ubezpieczeń w rolnictwie,
- t) opieka nad spółkami wodnymi, pastwiskowymi i leśnymi.

#### Art. 12.

Przy wypełnianiu swych zadań w zakresie samodzielnego popierania rolnictwa izby rolnicze win-

ny utrzymywać w swej pracy stałą i ścisłą łączność z pracami jednostek samorządu terytorjalnego, działających w okręgu izby.

W tym celu izby rolnicze mogą za zgodą właściwych organów samorządu terytorjalnego powierzać poszczególnym jednostkom tego samorządu prowadzenie prac, należących do zakresu działania izby, i wzajemnie na wniosek właściwych organów samorządu terytorjalnego przejmować od poszczególnych jednostek tego samorządu prowadzenie zapoczątkowanych przez nie prac.

#### Art. 13.

Izby rolnicze przy wypełnianiu swych zadań w zakresie samodzielnego popierania rolnictwa, opierają się na dobrowolnych organizacjach rolniczych, przede wszystkim zaś na powiatowych organizacjach ogólno - rolniczych. W związku z tem izby rolnicze współdziałają w zawodowym organizowaniu się społeczeństwa rolniczego, popierają społeczne organizacje rolnicze, a więc wszelkiego rodzaju związki, zrzeszenia i spółdzielnie, mające na celu rozwój rolnictwa, mogą organizacjom tym powierzać prowadzenie poszczególnych prac z własnego zakresu działania i udzielać im zasiłków pieniężnych z zastrzeżeniem kontroli ich zużytkowania.

Izby rolnicze są uprawnione do przejmowania od społecznych organizacji rolniczych — na ich wniosek oraz za zgodą Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych — całego majątku tych organizacji lub poszczególnych praw, zobowiązań, zakładów i urządzeń, w celu właściwego ich zużytkowania.

#### Art. 14.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może przekazać właściwym izbom rolniczym za ich zgodą do dalszego prowadzenia pozostające pod zarządem Państwa zakłady oraz wszelkiego rodzaju urządzenia z zakresu objętego kompetencją izb rolniczych.

#### Art. 15.

Władze państwowe oraz władze samorządowe udzielać będą izbom rolniczym potrzebnej pomocy i poparcia przy wykonywaniu ich zadań.

#### Organa izb rolniczych.

#### Art. 16.

Organami izby rolniczej są: rada izby, zarząd izby i prezes izby.

#### Rada izby.

#### Skład rady izby.

#### Art. 17.

Radę izby tworzą radcowie z wyboru i radcowie mianowani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Ogólną ilość radców z wyboru określa statut izby rolniczej w granicach od 20 do 70 osób. Połowę ilości radców z wyboru wybierają zgromadzenia wyborcze wymienione w art. 25, połowę zaś organizacje rolnicze, powoływane do tego przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Ilość radców z nominacji nie może przekraczać połowy ogólnej ilości radców z wyboru.

#### Art. 18.

Radcami izby nie mogą być:

- a) osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego,
- b) osoby pozbawione całkowicie lub częściowo własnowolności, tudzież upadli dłużnicy w czasie trwania stanu bezwłasnowolności lub upadłości,
- c) osoby skazane prawomocnie wyrokiem sądowym za czyny, pociągające za sobą utratę prawa wybierania do sejmu, tudzież skazane na kary, z którymi łączy się utrata tegoż prawa, w czasie trwania utraty prawa wybierania do sejmu,
- d) czynni pracownicy izby.

#### Art. 19.

Radca izby przestaje nim być w razie ujawnienia, że w chwili powoływania go (wyboru, mianowania) do rady izby nie posiadał on niezbędnych ku temu warunków, jako też w razie, gdy warunki te już po powołaniu go do rady izby utracił.

#### Art. 20.

Wdrożenie postępowania karno - sądowego przeciwko radcy izby wskutek popełnienia przezeń jednego z czynów, określonych w art. 18 pkt. c), powoduje zawieszenie go w prawach radcy izby na cały czas trwania tego postępowania.

#### Art. 21.

Radcowie izby obowiązani są brać udział w pracach izby, w szczególności uczestniczyć w posiedzeniach rady izby i komisji, do których należą, oraz wykonywać powierzone im zadania.

Rada izby może postanowić o wykluczeniu z rady radcy, który bez usprawiedliwienia opuścił trzy z kolei posiedzenia rady. Uchwała rady izby o wykluczeniu winna być powzięta większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

#### Art. 22.

Radcowie izby pełnią swe czynności honorowo. W statucie izby może im być przyznane prawo do diet za dni posiedzeń rady i komisji oraz do zwrotu rzeczywistych kosztów podróży w wysokości ustanowionej przez radę izby a zatwierdzonej przez wojewodę.

Rada izby może również przyznać swym członkom zwrot rzeczywiście poniesionych wydatków, spowodowanych wykonaniem specjalnych zleceń rady.

### Radcowie z okręgów wyborczych.

#### Art. 23.

Do rady izby mogą być wybrane przez zgromadzenia wyborcze, wymienione w art. 25, osoby bez różnicy płci, które przy braku przeszkód, przewidzianych w art. 18, czynią zadość następującym warunkom:

- a) ukończyły 30 lat,
- b) są właścicielami, dzierżawcami (użytkownikami) lub kierownikami położonych w okręgu izby gospodarstw rolnych, bądź też pracują w okręgu izby w dziedzinie rolnictwa i posiadają wykształcenie wyższe lub wykształcenie rolnicze co najmniej średnie.

#### Art. 24.

Dla przeprowadzenia wyboru radców przez zgromadzenia wyborcze, przewidziane w art. 25, okrąg izby rolniczej dzieli się na okręgi wyborcze, z których każdy mieścić się winien w granicach jednego województwa.

Okrąg wyborczy obejmuje jeden lub kilka obszarów powiatowych związków komunalnych.

Statut może postanowić, iż gminy miejskie, należące do powiatowego związku komunalnego, mogą wchodzić do okręgu wyborczego łącznie z sąsiednim obszarem powiatowego związku komunalnego.

Okręgi wyborcze, jak również ilość radców z każdego okręgu oznaczy — z uwzględnieniem miejscowych warunków gospodarczych — statut izby.

#### Art. 25.

Wyboru radców z okręgu wyborczego dokonywa zgromadzenie złożone z osób, które czynią zadość następującym warunkom:

- a) są członkami organów uchwalających powiatowych związków komunalnych i gmin miejskich, objętych okręgiem wyborczym (sejmików lub rad powiatowych, rad miejskich),
- b) są właścicielami, dzierżawcami (użytkownikami) lub kierownikami położonych w okręgu izby gospodarstw rolnych, bądź też pracują w okręgu izby w dziedzinie rolnictwa i posiadają wykształcenie wyższe lub wykształcenie rolnicze co najmniej średnie.

#### Art. 26.

Wybory radców z okręgów wyborczych zarządza wojewoda.

W przypadkach, gdy okrąg izby rolniczej przekracza obszar jednego województwa, wybory radców z okręgów wyborczych zarządza wojewoda właściwy dla siedziby izby w porozumieniu z innymi właściwymi wojewodami.

W okręgach wyborczych, obejmujących obszar jednego powiatowego związku komunalnego, wybory przeprowadza właściwy starosta, w okręgach zaś, obejmujących większy obszar, — starosta wyznaczony przez wojewodę.

Do prawomocności wyborów potrzebna jest obecność co najmniej połowy ilości osób, uprawnionych do głosowania.

O wyniku wyborów rozstrzyga względna większość otrzymanych głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

Statut izby może postanowić, że głosowanie odbywa się i wynik wyborów ustala się w trybie stosunkowego rozdziału mandatów.

Szczegółowe przepisy o sposobie przeprowadzenia wyborów w okręgach wyborczych określi statut izby.

O wynikach wyborów niezwłocznie po ich przeprowadzeniu wojewoda powiadomi izbę rolniczą, przysyłając jej protokół posiedzenia zgromadzenia wyborczego.

Koszty przeprowadzenia wyborów obciążają izbę.

#### Art. 27.

Radcowie z okręgów wyborczych są wybierani na sześć lat.

Co trzy lata ustępuje połowa radców według kolejności ustalonej w statucie izby.

Radcowie z danego okręgu wyborczego ustępują jednocześnie.

Jeżeli ustąpienie połowy radców z okręgów wyborczych, z zachowaniem postanowienia poprzedniego ustępu, jest niemożliwe ze względu na niejednakową ilość radców wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych lub też ze względu na to, iż ogólna ilość radców z okręgów w radzie izby jest nieparzysta, to po pierwszym trzyletnim okresie ustąpi większa ilość radców.

Radcowie ustępujący sprawują swoje czynności do czasu wyboru ich następców; mogą oni być ponownie wybrani.

W razie śmierci lub ustąpienia radcy z powodu zrzeczenia się lub utraty radcostwa co najmniej na rok przed końcem okresu, na który został wybrany, we właściwym okręgu zostaną przeprowadzone wybory nowego radcy na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

#### Art. 28.

Nadzór nad przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów w okręgach wyborczych sprawuje wojewoda.

Wybory w okręgach mogą być nie później niż w miesiąc po ich przeprowadzeniu unieważnione

w całości lub w odniesieniu do poszczególnych osób w wypadkach, gdy przy ich przeprowadzeniu zostały pogwałcone postanowienia niniejszego rozporządzenia lub postanowienia statutu.

Każdy członek zgromadzenia wyborczego może w ciągu 14 dni od dnia dokonania wyborów wnieść do wojewody zarzuty przeciw ważności wyborów.

O unieważnieniu wyborów postanawia wojewoda bądź z własnej inicjatywy, bądź w wyniku rozpoznania zarzutów wniesionych przez członków zgromadzenia wyborczego.

Decyzja wojewody jest ostateczna.

W razie unieważnienia wyborów należy zarządzić nowe wybory, które winny się odbyć przed upływem 6 tygodni od dnia powzięcia decyzji o unieważnieniu.

#### **Radcowie z wyboru społecznych organizacji rolniczych.**

##### **Art. 29.**

Do rady izby mogą być wybrane przez społeczne organizacje rolnicze osoby, które czynią zażość warunkom, wymienionym w art. 23, a nadto są członkami organizacji, dokonywających wyboru.

##### **Art. 30.**

Wyboru radców w ogólnej ilości, określonej w statucie izby, dokonywać będą te społeczne organizacje rolnicze, działające w okręgu izby, które Minister Rolnictwa i Reform Rolnych według swego uznania każdorazowo do tego powoła.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych określi ilość radców, jaka ma być wybrana przez każdą organizację.

##### **Art. 31.**

Wybory radców przez społeczne organizacje rolnicze będą dokonywane w sposób, przewidziany w statucie lub innych odpowiednich przepisach danej organizacji dla wyboru jej głównego organu wykonawczego (zarządu), w obecności przedstawiciela wojewody.

Wybory te winny się odbyć niezwłocznie po ustaleniu wyniku wyborów z okręgów wyborczych.

O wyniku wyborów niezwłocznie po ich przeprowadzeniu organizacja powiadamia izbę rolniczą, przesyłając jej protokół posiedzenia wyborczego.

##### **Art. 32.**

Radcowie wybierani będą na sześć lat.

Co trzy lata ustępuje połowa ogólnej ilości radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych.

Przy tworzeniu nowej izby rolniczej lub nowej rady izby w wypadku jej rozwiązania (art. 55) połowa ogólnej ilości radców z wyboru społecznych orga-

nizacji rolniczych wybrana będzie na trzy lata i stanowić będzie pierwszą ustępującą grupę. Jeżeli ogólna ilość radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych jest nieparzysta, to po pierwszym trzechletnim okresie ustąpi większa ilość radców. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych określi, które organizacje i jaką ilość radców wybiorą na trzy lata.

Ustępujący radcowie mogą być ponownie wybrani.

W razie śmierci lub ustąpienia radcy z powodu zrzeczenia się albo utraty radcostwa co najmniej na rok przed końcem okresu, na który został wybrany, właściwa organizacja rolnicza przeprowadzi wybory nowego radcy na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

##### **Art. 33.**

Wybory radców w społecznych organizacjach rolniczych mogą być nie później niż w miesiąc po ich przeprowadzeniu unieważnione w całości lub w odniesieniu do poszczególnych osób w wypadkach, gdy przy ich przeprowadzeniu zostały pogwałcone postanowienia niniejszego rozporządzenia, postanowienia statutu izby lub obowiązujące w danej organizacji przepisy o sposobie przeprowadzania wyboru głównego organu wykonawczego (art. 31).

Każdy członek społecznej organizacji rolniczej, uprawniony do uczestniczenia w wyborach, może w ciągu 14 dni od dnia dokonania wyborów wnieść do wojewody zarzuty przeciw ważności wyborów.

O unieważnieniu wyborów postanawia wojewoda bądź z własnej inicjatywy, bądź w wyniku rozpoznania zarzutów wniesionych przez członków organizacji do tego uprawnionych.

Decyzja wojewody jest ostateczna.

W razie unieważnienia wyborów nowe wybory winny się odbyć w ciągu 6 tygodni od dnia powzięcia decyzji o unieważnieniu.

#### **Radcowie z nominacji.**

##### **Art. 34.**

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może w każdym czasie mianować radców w ilości nieprzekraczającej normy, określonej w art. 17, z pośród osób pracujących w dziedzinie rolnictwa.

Radcowie będą mianowani na trzy lata.

Nie mogą być mianowane radcami osoby pozostające w czynnej służbie państwowej z wyjątkiem osób, pracujących w państwowych instytucjach naukowo-badawczych, szkołach akademickich oraz szkołach rolniczych wszystkich typów.

#### **Kompetencja i posiedzenia rady izby.**

##### **Art. 35.**

Prócz spraw, wymienionych w poszczególnych artykułach niniejszego rozporządzenia, do zakresu działania rady izby należy:

a) uchwalanie preliminarzy budżetowych i zamknięć rachunkowych izby,

b) ustalanie na rzecz izby opłat, których wprowadzenie — w myśl obowiązujących przepisów — uzależnione jest od decyzji izby,

c) decydowanie o zaciąganiu pożyczek, o nabywaniu, zbywaniu i obciążaniu nieruchomości majątku izby oraz o przyjmowaniu na rzecz izby darowizn i zapisów.

Uchwały rady izby w sprawach, wymienionych w punktach a), b) i c) niniejszego artykułu, winny być powzięte bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

Uchwały rady izby w sprawach, wymienionych w punktach a) i c) niniejszego artykułu, wymagają zatwierdzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych; uchwały zaś w sprawach, wymienionych w punkcie b) wymagają zatwierdzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w tych wypadkach, gdy to wynika z przepisów o wprowadzeniu tych opłat.

Kompetencję rady izby określi szczegółowo statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

#### Art. 36.

Rada izby zbiera się co najmniej raz do roku w terminie ustalonym w statucie izby na sesję zwyczajną dla uchwalenia budżetu izby.

Na żądanie  $\frac{1}{4}$  ogółu radców lub zarządu izby, a także na żądanie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych prezes izby zwoła radę na sesję nadzwyczajną.

#### Art. 37.

Na posiedzeniach rady izby przewodniczy prezes izby lub w jego zastępstwie wiceprezes.

Posiedzenia rady izby są jawne.

Na żądanie przedstawiciela rządu będzie zarządzona tajność posiedzenia rady izby. Tajność posiedzenia może być również uchwalona przez radę większością  $\frac{2}{3}$  głosów na wniosek prezesa izby lub  $\frac{1}{4}$  radców.

Obrady nad budżetem izby i sprawozdaniami rachunkowymi winny odbywać się zawsze na posiedzeniu jawnym.

Prezes izby ma prawo usunąć z sali posiedzeń rady każdą osobę z publiczności, która zakłóci porządek, lub nawet w razie potrzeby zarządzić całkowite opuszczenie sali przez publiczność.

Z każdego posiedzenia rady izby winien być sporządzony protokół.

#### Art. 38.

Uchwały rady izby zapadają bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej  $\frac{2}{3}$  ogółu członków rady izby, o ile poszczególne artykuły ni-

niejszego rozporządzenia nie zawierają postanowień odmiennych.

W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

#### Art. 39.

Rada izby może z pośród swoich członków wyłaniać komisje i powierzać im pełnienie stałych lub też przejściowych zadań. Komisje te mogą uzupełniać swój skład przez kooptację osób nie będących członkami rady; rada izby określi największą ilość osób, które mogą być przez komisje kooptowane.

Uchwały komisji wymagają zatwierdzenia rady izby, o ile nie są powzięte w sprawach zleconych komisjom przez radę izby do samodzielnego załatwienia.

Rada izby nie może zlecić komisjom do samodzielnego załatwienia spraw, które — stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego oraz postanowień statutu — wymagają uchwały rady izby.

#### Zarząd izby.

#### Art. 40.

Rada izby wybiera ze swego grona zarząd izby w ilości członków określonej w statucie izby. Wybory odbywają się w głosowaniu tajnem, bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców. Członkowie zarządu wybierani są na trzy lata.

Wybory do zarządu izby odbywać się będą na pierwszym posiedzeniu rady, zwołanem po przeprowadzeniu wyborów radców z okręgów wyborczych i społecznych organizacji rolniczych.

W razie ustąpienia członka zarządu przed końcem okresu, na który został wybrany, rada izby wybiera nowego członka zarządu na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

Sposób powołania zastępców członków zarządu określa statut izby.

#### Art. 41.

Zarząd izby decyduje we wszystkich sprawach niepodlegających uchwałom rady izby i nienależących do kompetencji prezesa izby oraz składa radzie izby coroczne sprawozdanie ze swych czynności.

Czynności zarządu określi szczegółowo statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

#### Art. 42.

Zebraniom zarządu przewodniczy prezes izby. Do prawomocności uchwał zarządu potrzebna

jest obecność prezesa lub wiceprezesa oraz co najmniej połowy członków zarządu.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Prawa i obowiązki członków zarządu określi statut.

Ustępujący zarząd sprawuje swe czynności do chwili utworzenia nowego zarządu. Przepis ten nie ma zastosowania w przypadkach rozwiązania rady izby.

### **Prezes izby.**

#### **Art. 43.**

Zarząd izby wybiera ze swego grona prezesa i wiceprezesa izby w głosowaniu tajnem ilością głosów, stanowiącą bezwzględną większość wszystkich członków zarządu. Wybór prezesa i wiceprezesa izby zatwierdza Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Prezes i wiceprezes izby wybierani są na czas piastowania mandatu członka zarządu.

Wybór prezesa i wiceprezesa izby odbywać się będzie na pierwszym posiedzeniu zarządu izby, zwołanem po wyborach członków zarządu.

W razie ustąpienia prezesa lub wiceprezesa izby przed końcem okresu, na który zostali wybrani, zarząd izby wybiera nowego prezesa lub wiceprezesa na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

#### **Art. 44.**

Prezes izby reprezentuje izbę rolniczą nazewnatrz, czuwa nad wykonaniem uchwał rady i zarządu izby, zwołuje posiedzenia rady i zarządu, na których przewodniczy, oraz sprawuje nadzór nad działalnością biura izby.

Wszelkie dokumenty, ustanawiające dla izby zobowiązania prawno - majątkowe, winny być podpisane przez prezesa izby oraz co najmniej jednego członka zarządu izby.

Prawa i obowiązki prezesa izby określi statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

#### **Art. 45.**

W razie jeżeli prezes izby z jakichkolwiek powodów nie może pełnić swych obowiązków, we wszystkich jego czynnościach zastępuje go wiceprezes.

Ustępujący prezes i wiceprezes sprawują swoje czynności do chwili zatwierdzenia wyboru nowego prezesa i wiceprezesa. Przepis ten nie ma zastosowania w przypadkach rozwiązania rady izby.

### **Biuro izby.**

#### **Art. 46.**

Na czele biura izby stoi dyrektor powołany z poza grona radców przez prezesa izby na podsta-

wie uchwały zarządu izby za uprzednią zgodą Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Dyrektor biura izby podlega bezpośrednio prezesowi izby, przed którym za działalność biura jest odpowiedzialny; uczestniczy on w posiedzeniach rady, zarządu i komisji, izby, na których referuje sprawy, wypowiada opinie lub udziela potrzebnych wyjaśnień.

Wszystkich stałych pracowników biura izby powołuje prezes izby na wniosek dyrektora biura, uchwalony przez zarząd izby, pracowników zaś czasowych — prezes izby na wniosek dyrektora biura izby.

Prawa, obowiązki i odpowiedzialność pracowników biura, warunki zawiązań i rozwiązania z nimi stosunku służbowego, uposażenie służbowe pracowników oraz ich zaopatrzenie emerytalne zostaną określone w specjalnych przepisach, uchwalonych przez radę izby; przepisy te nie mogą uchybiać obowiązującym ustawom i podlegają zatwierdzeniu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

### **Zasady gospodarki finansowej izby.**

#### **Art. 47.**

Zarząd izby układa corocznie preliminarz wszystkich dochodów i wydatków izby, spodziewanych w następnym roku obrachunkowym.

#### **Art. 48.**

Gospodarka finansowa izby rolniczej powinna obracać się ściśle w granicach ustalonych w budżecie. Jeżeli w ciągu roku obrachunkowego zajdzie potrzeba wydatku, nieprzewidzianego w budżecie lub przewidzianego w niewystarczającej wysokości, wówczas uskutecznienie takiego wydatku wymaga specjalnej uchwały rady, która jednocześnie wskaże źródło jego pokrycia.

W wypadkach, w których uskutecznienie takiego wydatku nie da się odroczyć do czasu powzięcia przez radę izby odpowiedniej uchwały bez szkody dla izby rolniczej lub gdy wynika on z ustawowego obowiązku izby, — zarząd izby może za zgodą Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych wydatek ten uskutecznić, obowiązany jest wszakże podać o tem do wiadomości radzie izby na najbliższym jej posiedzeniu w celu uzyskania uchwały rady, dotyczącej pokrycia tego wydatku.

W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem publicznym, Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ma prawo dokonywania zmian w budżecie izby bez zwiększania ogólnej sumy wydatków.

#### **Art. 49.**

Zarząd izby składa corocznie radzie izby do zatwierdzenia roczne sprawozdania rachunkowe z wykonania budżetu, jako też z wszelkich innych dochodów i wydatków izby.

## Art. 50.

Dochody izby rolniczej składać się będą:

- a) z 3% udziału w ogólnej kwocie państwowego podatku gruntowego, pobranego w okręgu izby, z uwzględnieniem podwyżki tego podatku, wprowadzonej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 339) oraz oddzielnego dodatku, przewidzianego w art. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505) i ulg, przewidzianych w art. 3 tejże ustawy,
- b) z 50% kwot uzyskiwanych w okręgu izby na podstawie przepisów obowiązujących o finansach komunalnych z obciążeń gruntów dodatkiem samorządowym do państwowego podatku gruntowego na rzecz samorządu wojewódzkiego \*),
- c) z opłat ustanowionych na rzecz izby na mocy obowiązujących ustaw,
- d) z opłat za świadczenia i usługi oddawane rolnikom przez izbę,
- e) z zasiłków rządowych, samorządowych lub innych.

## Art. 51.

Izby rolnicze zwolnione są od wszelkich podatków i opłat w tym samym zakresie i w tych samych wypadkach, w jakich obowiązujące przepisy przewidują to w stosunku do związków samorządu terytorialnego.

## Nadzór państwowy nad izbami rolniczymi.

## Art. 52.

Zwierzchni nadzór nad działalnością izb rolniczych sprawuje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Organem bezpośredniego nadzoru nad działalnością izb rolniczych jest wojewoda.

## Art. 53.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych oraz wojewoda winni być zawiadamiani w odpowiednim czasie o terminach i porządku obrad posiedzeń rady i zarządu izby; mogą oni uczestniczyć w tych posiedzeniach osobiście, bądź przez swoich przedstawicieli z prawem zabierania głosu poza kolejną mówców i uzupełniania porządku obrad.

Protokoły posiedzeń rady i zarządu izby winny być przesyłane Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych i wojewodzie niezwłocznie po ich sporządzeniu.

\*) pkt. b art. 50 wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r.

Jeżeli okrąg izby rolniczej obejmuje więcej niż jedno województwo, przepis artykułu niniejszego dotyczy każdego z właściwych wojewodów.

## Art. 54.

Uchwały rady i zarządu izby, jak również zarządzenia wykonawczych organów izby w wypadkach, gdy naruszają postanowienia niniejszego rozporządzenia, statutu izby lub inne obowiązujące przepisy, są nieważne. O nieważności orzeka Minister Rolnictwa i Reform Rolnych na wniosek wojewody, bądź z własnej inicjatywy.

Wojewoda ma prawo wstrzymać wykonanie takich uchwał i zarządzeń w celu przedstawienia sprawy Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych do decyzji.

Jeżeli okrąg izby rolniczej obejmuje więcej niż jedno województwo, uprawnienia przewidziane w niniejszym artykule dla wojewody służą wojewodzie właściwemu dla siedziby izby, który wykonywać je będzie w porozumieniu z innymi właściwymi wojewodami.

## Art. 55.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ma prawo rozwiązać radę izby.

Jednocześnie z rozwiązaniem rady izby ustępuje zarząd i prezes izby.

Do czasu utworzenia nowej rady izby w sprawach, wymagających uchwał rady izby, decydować będzie Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Czynności prezesa izby do chwili zatwierdzenia wyboru nowego prezesa oraz czynności zarządu do chwili utworzenia nowego zarządu wykonywać będzie komisarz wyznaczony przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

## Art. 56.

Uprawnienia zawarte w art. 13 ust. 2, art. 35 ust. 3 w odniesieniu do uchwał wymienionych w pkt. c) tegoż artykułu, w art. 46 ust. 1 i w art. 48 ust. 2 Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może przenieść na wojewodów.

## Art. 57.

Postanowienia art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), mają odpowiednie zastosowanie do szkół i zakładów naukowych rolniczych, utrzymywanych przez izby rolnicze.

## Postanowienia przejściowe i wykonawcze.

## Art. 58.

Istniejącym na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego izbom rolniczym będą nadane

przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych nie później, niż przed upływem jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, nowe statuty, zgodne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia. Wymienione izby mogą przed upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przedstawić Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych własne projekty nowych statutów.

Z chwilą nadania tym izbom nowych statutów tracą moc obowiązującą postanowienia ustawy z dnia 30 czerwca 1894 r. o izbach rolniczych (Zb. u. prus. str. 126 i nast.) oraz dotyczące izb rolniczych rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej, z wyjątkiem wszystkich przepisów tej ustawy i tych rozporządzeń, które dotyczą bezpośrednio lub pośrednio obowiązkowych opłat, ściąganych na rzecz izby na pokrycie wydatków, spowodowanych jej działalnością; przepisy te pozostają nadal w mocy. Do czasu uchylecia mocy obowiązującej tych przepisów postanowienia zawarte w art. 50 pkt. a) i b) nie będą miały zastosowania do izb rolniczych na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego. Prezydenci wymienionych izb, tudzież ich rady i zarządy sprawować będą swe czynności nadal — w myśl postanowień niniejszego rozporządzenia i nowych statutów — aż do utworzenia organów izby na nowych podstawach.

Do utworzenia nowej rady izby Minister Rolnictwa i Reform Rolnych wyznaczy komisarza.

#### Art. 59.

Do czasu utworzenia samorządu wojewódzkiego przewidziane w rozporządzeniu niniejszem uprawnienia samorządu wojewódzkiego służyć będą radom lub wydziałom wojewódzkim stosownie do ich właściwości.

Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego w wypadku rozwiązania reprezentacji samorządu powiatowego lub miejskiego, — przewidziane w niniejszem rozporządzeniu uprawnienia organów uchwalających powiatowych związków komunalnych i gmin miejskich, wydzielonych z powiatów, służą tymczasowym zarządom powiatowym i miejskim, uprawnienia zaś członków tych organów służą odpowiednio członkom wymienionych zarządów.

#### Art. 60.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych, a odnośnie art. 57 — Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

#### Art. 61.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, z dniem ogłoszenia.